

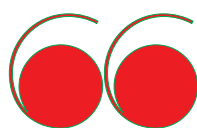

تغییرات جمعیت ایران در گذر زمان

رشد جمعیت کشور طی دوره‌های سرشماری یکسان نبوده و تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی روندی کاهشی داشته و ناگهان پس از پیروزی انقلاب اسلامی افزایش می‌یابد؛ به طوری که طی دهه ۶۵-۱۳۵۵ یکباره به رشدی نزدیک به چهار درصد رسید که این موضوع در تاریخ کشورمان بی‌سابقه بوده است. بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۷۵ متوسط رشد سالانه جمعیت دوباره روند کاهشی به خود گرفته، به طوری که به ۱٫۹۶ درصد رسید و این روند کاهشی تا سال ۱۳۹۵ نیز ادامه داشت. این در حالی است که متوسط رشد جمعیت کشور در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۰ به میزان ۰٫۰۵ درصد، نسبت به سال ۱۳۸۵ به میزان ۰٫۳۸ درصد، نسبت به سال ۱۳۷۵ به میزان ۰٫۷۲ درصد و نسبت به سال ۱۳۶۵، ۲٫۶۷ درصد کاهش داشته است. از جمله عوامل تأثیرگذار در کاهش رشد جمعیت در دو دهه اخیر، افزایش سطح سواد و تحصیلات در کشور به‌ویژه زنان جوان، افزایش سن ازدواج، به تعویق انداختن زمان فرزندآوری پس از ازدواج، گسترش شهرنشینی، صنعتی شدن، افزایش هزینه‌های زندگی، تغییر نگرش و تمایل خانواده‌ها به‌ویژه زوج‌های جوان در کاهش تعداد فرزندان، افزایش سطح بهداشت و کاهش سطح مرگ‌ومیر (به‌ویژه مرگ‌ومیر نوزادان) و در نتیجه بالا رفتن امید زندگی بوده است. متوسط رشد سالانه جمعیت به دلیل تغییر و تحول محدوده‌های سیاسی و تقسیمات کشوری و نیز مهاجرت جمعیت ساکن در مناطق روستایی به مناطق شهری، سیری نزولی داشته است. بر اساس پیش‌بینی‌های انجام شده انتظار می‌رود متوسط رشد سالانه جمعیت در مناطق روستایی در سال‌های آتی به رشد نزولی خود ادامه دهد.

تحولات جمعیت در سطح استان‌های کشور

استان تهران به دلیل وجود کلانشهر تهران و پایتخت کشور همواره بالاترین رتبه جمعیتی استانی را در دهه‌های اخیر به خود اختصاص داده است. استان خراسان رضوی نیز به دلیل قرار گرفتن شهر مذهبی مشهد دومین رتبه استانی را دارا است. در مقابل استان‌های ایلام و سمنان به ترتیب کم‌جمعیت‌ترین استان‌های کشور بوده‌اند. رشد جمعیت استان‌های مختلف کشور در سال‌های سرشماری از الگوی مشخصی پیروی نکرده است. بر این اساس بیشترین متوسط رشد سالانه جمعیت دوره زمانی ۹۵-۱۳۹۰ مربوط به استان خراسان جنوبی با ۳٫۰۲ درصد و کمترین مقدار مربوط به استان همدان به میزان ۰٫۲۳- درصد است، در حالی که در دوره زمانی ۹۰-۱۳۸۵ بیشترین متوسط رشد سالانه جمعیت مربوط به استان بوشهر با ۲٫۱۱ درصد و کمترین مقدار مربوط به استان اردبیل به میزان ۰٫۳۳ درصد بوده است. بیشترین متوسط رشد سالانه جمعیت در دوره زمانی ۸۵-۱۳۷۵ در استان سیستان و بلوچستان با ۳٫۴ درصد و کمترین مقدار مربوط به استان همدان با

استان تهران به دلیل وجود کلانشهر تهران و پایتخت کشور همواره بالاترین رتبه جمعیتی استانی را در دهه‌های اخیر به خود اختصاص داده است. استان خراسان رضوی نیز به دلیل قرار گرفتن شهر مذهبی مشهد دومین رتبه استانی را دارا است. در مقابل استان‌های ایلام و سمنان به ترتیب کم‌جمعیت‌ترین استان‌های کشور بوده‌اند